

Podsumowanie.

1. Po latach niskiej i bardzo niskiej (poniżej 100 zachorowań rocznie) endemiczności, w roku 2017 odnotowano w Polsce 3 072 zachorowania na wirusowe zapalenie wątroby typu A, z zapadalnością 7,99 na 100 tys. mieszkańców (rok 2016 - 35 zachorowań, zapadalność - 0,09 na 100 tys. mieszkańców). W województwie podkarpackim zgłoszono 61 zachorowań, a zapadalność wyniosła 2,87 na 100 tys. mieszkańców.
2. W roku 2017 w województwie podkarpackim odnotowano wzrost liczby zgłoszonych zachorowań na grypę w porównaniu z rokiem 2016. Zachorowało 84 077 osób. Laboratoryjnie potwierdzono zakażenie wirusem grypy u 326 osób. We wszystkich badanych próbkach stwierdzono obecność materiału genetycznego wirusa grypy A (w tym H3). Nie stwierdzono grypy B oraz dominującego w roku 2016, szczepu A/H1N1 pdm09.
3. Zdecydowany spadek odnotowano w zachorowaniach na krztusiec. W województwie podkarpackim zgłoszono 61 zachorowań czyli o 85% mniej niż w roku 2016.
4. Czynne uodpornienie przeciwko wirusowemu zapaleniu wątroby typu B, w tym szczepienia noworodków, powoduje korzystną sytuację epidemiologiczną w zakresie tej jednostki chorobowej. W roku 2017 zgłoszono w województwie podkarpackim 53 zachorowania, co oznacza spadek liczby zachorowań w porównaniu z rokiem 2016, w którym odnotowano 64 przypadki.
5. Spadek zapadalności na wirusowe zapalenie wątroby typu C odnotowano w województwie i w całym kraju. Ogółem zarejestrowano 3 932 zachorowania z zapadalnością 10,23 na 100 tys. mieszkańców (rok 2016 - 4 261 zachorowań, zapadalność - 11,09 na 100 tys. mieszkańców).
6. W zakresie chorób szerzących się drogą pokarmową odnotowano niewielki wzrost zapadalności w przypadku zatruc pokarmowych wywołanych przez pałeczki *Salmonella*. Najwyższy wzrost zapadalności odnotowano wśród zakażeń pokarmowych o etiologii wirusowej. Dominującym czynnikiem były rotawirusy, odpowiedzialne za wystąpienie 74% zakażeń wirusowych (rok 2017 - 2 115 zachorowań; zapadalność - 99,40 na 100 tys. mieszkańców).
7. Spośród rzadko występujących chorób zakaźnych odnotowano 5 przypadków choroby Creutzfeldta - Jakoba (rok 2016 - 2 zachorowania), w tym 3 zakończone zgonem pacjenta.
8. W województwie podkarpackim odnotowujemy uodpornienie dzieci i młodzieży na poziomie, który stanowi wystarczające zabezpieczenie przed szerzeniem się chorób zakaźnych
9. Obawa rodziców i opiekunów przed powikłaniami poszczepiennymi jest głównym powodem wzrostu liczby dzieci niezaszczepionych.
10. Należy podjąć skuteczne działania w celu zwiększenia stopnia ich zwodociągowania w powiatach: bieszczadzkim, brzozowskim, leskim, lubaczowskim, jasielskim, strzyżowskim, sanockim, które posiadają najsłabiej rozwiniętą sieć wodociagową. W powiatach jasielskim i lubaczowskim należy szczególnie zwrócić uwagę na te gminy, gdzie ludność korzysta z prywatnych, niebadanych ujęć wody.
11. Stwierdzone krótkotrwałe, sporadyczne przekroczenia dopuszczalnych norm parametrów

- fizykochemicznych takich jak żelazo, mangan, jon amonowy oraz podwyższona barwa, zapach i mętność wody. Parametry te nie mają znaczenia zdrowotnego i nie stanowiły zagrożenia dla zdrowia konsumentów.
12. Podobnie jak w latach ubiegłych Państwowa Inspekcja Sanitarna w ramach kontroli urzędowej prowadziła badania próbek wody w pełnym zakresie parametrów, zgodnie z wymaganiami rozporządzenia Ministra Zdrowia w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi. Wyniki prowadzonego w 2017 roku monitoringu przeglądowego nie wykazały występowania wysoce niebezpiecznych dla zdrowia wskaźników.
 13. Przedsiębiorstwa wodociągowe realizują obowiązek prowadzenia kontroli wewnętrznej, zgodnie z ustalonym z Państwową Inspekcją Sanitarną harmoniogramem. Próbkę wody analizowano w pełnym zakresie oznaczeń przewidzianych dla monitoringu jakości wody przeznaczonej do spożycia oraz wstępnego monitoringu substancji promieniotwórczych w wodzie pochodzącej z istniejących i nowotworzonych ujęć wody.
 14. W 2017 r. Państwowa Inspekcja Sanitarna kontynuowała kontrolę bezpieczeństwa żywienia pacjentów w szpitalach. W zakresie teoretycznej oceny jakościowej jadłospisów dziennych w okresie dekady stwierdzono liczne nieprawidłowości.
 15. Większość szpitali nie zapewniła warunków do sprawnego i poprawnego bilansowania diet.
 16. Badania laboratoryjne próbek posiłku obiadowego, przeprowadzone przez Państwową Inspekcję Sanitarną ujawniły zaniżoną wartość kaloryczną pomimo, iż masa porcji podana pacjentowi była zawyżona w stosunku do dziennej racji pokarmowej zaplanowanej przez szpital.
 17. Składnikami posiłków były środki spożywcze o niskiej wartości odżywczej. Posiłki były mało urozmaicone, serwowane zestawy były monotonne, gramatura porcji warzyw znacznie zaniżona - około 1 g.
 18. W jednostkach systemu oświaty w żywieniu dzieci i młodzieży, w zdecydowanej większości powiatów, obserwuje się zwykłą tendencję żywienia przez firmy cateringowe. W jednym z powiatów ich udział wynosił prawie 96 %.
 19. W stołówkach najczęściej serwuje się jeden posiłek, często składający się tylko z jednego dania w postaci zupy lub drugiego dania naprzemiennie w ciągu tygodnia. Są również przypadki, że uczniom serwuje się bułkę z wkładką czy zupę.
 20. W 2017 r. w województwie podkarpackim nie stwierdzono ani jednego przypadku zatrucia grzybami trującymi.
 21. W zakresie zapewnienia bezpieczeństwa produkcji pierwotnej żywności pochodzenia roślinnego, wykonano kontrole gospodarstw rolnych produkujących na terenie Podkarpacia owoce miękkie, jabłka, warzywa liściaste (sałata, szpinak, rukola), pomidory, ogórki, kiełki i inne. Przeprowadzono badania laboratoryjne w kierunku: Zanieczyszczeń mikrobiologicznych, pozostałości pestycydów, zawartości azotanów i azotynów, oceny organoleptycznej oraz zawartości metali ciężkich w glebie. We wszystkich zbadanych próbkach nie stwierdzono obecności lub przekroczenia dopuszczalnego poziomu.
 22. Po wejściu w życie ustawy ułatwiającej rolnikom sprzedaż żywności, w 2017 roku zainteresowanie rolników produkcją i sprzedażą produktów pochodzenia roślinnego, było bardzo małe. Ogółem za-

- zarejestrowano tylko 33 gospodarstwa.
23. W zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy w wyniku przeprowadzonych kontroli i prowadzonych postępowań administracyjnych uzyskano poprawę warunków pracy dla 2 604 pracowników.
24. Ze względu na przekroczenia dopuszczalnych norm Państwowi Inspektorzy Sanitarni unieruchomili 3 stanowiska pracy do czasu poprawy warunków pracy: Były to :
- w zakładzie (PKD 20) stanowisko pracy: aparatowy w związku z przekroczeniem NDSCz amoniaku ,
 - w zakładzie (PKD 96) stanowiska pracy: pracznia podczas obsługi aparatu pralniczego z powodu przekroczenia NDSCz tetrachloroetyleny,
 - w zakładzie (PKD 13) stanowiska pracy: technik – ortopeda ze względu na przekroczenie NDSCz metakrylanu metylu.
25. Województwo podkarpackie w zakresie zgłoszonych podejrzeń zatrucia substancjami psychoaktywnymi charakteryzuje najniższy w Polsce współczynnik zatrucia w przeliczeniu na 100 tysięcy mieszkańców, który wynosił 0,94.
26. Realizowane wieloletnie porozumienie w sprawie współpracy w zakresie zwalczania reklamy, produkcji i obrotu środkami zastępczymi, w rozumieniu przepisów ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii, tworzące zorganizowaną koalicję jest podstawą istotnego ograniczenia rynku substancji psychoaktywnych jak i zaistniałych przypadków wystąpienia podejrzeń czy zatrucia nowymi narkotykami.
27. Analiza materiałów z przeprowadzonych kontroli jednostek stosujących źródła promieniowania jonizującego, pozwala stwierdzić, że uchybienia wynikają przede wszystkim z braku właściwego nadzoru inspektorów ochrony radiologicznej nad harmonogramem działań w zakresie ochrony radiologicznej, oraz z braku środków finansowych jednostek na realizację pomiarów.
29. Państwowa Inspekcja Sanitarna podejmuje także działania edukacyjne, zmierzające do poprawy nadzoru ze strony inspektorów ochrony radiologicznej nad harmonogramem czynności będących w ich gestii.
30. Uchybienia notowane w trakcie kontroli jednostek stosujących źródła pola-EM wynikają przede wszystkim z braku właściwego nadzoru inspektorów bhp nad harmonogramem działań w zakresie ochrony przed polami-EM, ale również z braku uznanych, a opracowywanych przez wiodące instytuty naukowe, metodyk pomiarowych dla szeregu urządzeń stosowanych w ochronie zdrowia i przemyśle.
31. W dalszym ciągu brak jest metod pomiarów dla źródeł pola-EM w ochronie zdrowia (diatermii, terapii i aparaty do elektrochirurgii) oraz dla wszystkich źródeł stosowanych w przemyśle. Metodyki badań pozwolą na prawidłową ocenę warunków narażenia personelu obsługującego w/w źródła.
32. W zakresie nadzoru nad instalacjami wytwarzającymi pola elektromagnetyczne w środowisku, inspekcja sanitarna w dalszym ciągu będzie analizować napływające zgłoszenia wraz z pomiarami promieniowania elektromagnetycznego w środowisku, zwracając szczególną uwagę na obiekty, w których stwierdzane w trakcie pomiarów wartości natężenia pola elektromagnetycznego będą zbliżone do wartości dopuszczalnych dla środowiska.

33. Stan sanitarny w zakresie ochrony przed promieniowaniem jonizującym i niejonizującym elektro-magnetycznym na terenie województwa podkarpackiego w roku 2017 należy uznać za zadowalający.
34. Systematycznie następuje poprawa warunków pobytu dzieci i młodzieży w szkołach i innych placówkach szkolno - wychowawczych. W minionym roku tylko 1 placówka w województwie znajdowała się w złym stanie sanitarno - higienicznym.
35. Placówki utrzymane były w dobrym stanie czystości i porządku. Z roku na rok spada odsetek placówek nie zapewniających właściwych warunków do utrzymania higieny osobistej.
36. Sukcesywnie ulega poprawie infrastruktura do prowadzenia zajęć wychowania fizycznego.
37. Znacząco w porównaniu do lat ubiegłych zwiększyła się liczba placówek zapewniających opiekę dzieciom do lat 3 (żłobki o 32 %, kluby dziecięce o 37 %).
38. Realizacja licznych programów edukacyjnych i przedsięwzięć prozdrowotnych była możliwa dzięki współpracy Państwowej Inspekcji Sanitarnej z Krajowym Centrum ds. AIDS, Narodowym Instytutem Zdrowia Publicznego-Państwowym Zakładem Higieny, Regionalnym Ośrodkiem Polityki Społecznej, organami administracji państwowej, władzami samorządowymi, zakładami opieki zdrowotnej, zakładami nauczania i wychowania, organizacjami społecznymi i pozarządowymi oraz regionalnymi i lokalnymi środkami masowego przekazu.
39. W 2017 roku metodami serologicznymi diagnozowano szeroki panel chorób bakteryjnych i wirusowych. Wykonywano badania w kierunku krztuśca, ospy wietrznej i półpaśca, różyczki, odry, boreliozy, brucelozy, leptospirozy oraz szeregu innych chorób wywołanych przez *Parvovirus B19*, *Hantavirus*, *Coxiella burnetii*, *Mycoplasma pneumoniae* i inne patogeny.
40. W związku z sytuacją epidemiologiczną wznowiono wykonywanie badań w kierunku wirusowego zapalenia wątroby typu A. Laboratorium identyfikuje przeciwciała anty-HAV total i przeciwciała klasy IgM skierowane przeciwko wirusowi HAV.
41. W 2017 roku kontynuowano badania pacjentów w kierunku obecności wirusa HIV, korzystających z usług Punktu Konsultacyjno-Diagnostycznego działającego przy WSSE w Rzeszowie. Przebadano na obecność wirusa HIV 270 osób, otrzymano 5 wyników dodatnich.
42. Zakup nowego chromatografu gazowego z przystawką typu headspace (HS-GC-MS), umożliwił ilościowe oznaczenie lotnych związków organicznych, w tym benzenu w wodzie przeznaczonej do spożycia przez ludzi, zgodnie z wymaganiami obowiązującego rozporządzenia Ministra Zdrowia.
43. Laboratorium Higieny Żywności i Żywnienia we współpracy z Laboratorium Analiz Instrumentalnych, w trybie pilnym, przeprowadziło badania jaj pobieranych z obrotu, z całej Polski w kierunku obecności fipronilu. Równocześnie Laboratorium potwierdziło swoje kompetencje poprzez udział w badaniach biegłości organizowanych przez JRC GEEL – Joint Research EU (Instytut Badawczy - Belgia), uzyskując bardzo dobre wyniki.
44. We wrześniu 2017 r. zorganizowano w Klimkówce/Rymanowa „III Konferencję z zakresu detekcji promieniowania jonizującego oraz kontroli jakości w rentgenodiagnostyce,

Podsumowanie.

radioterapii i medycynie nuklearnej”.

45. W roku 2017 Państwowy Graniczny Inspektor Sanitarny w Przemysłu wydał 9 decyzji o zakazie wprowadzenia importowanych partii środków spożywczych do obrotu i produkcji na terenie Unii Europejskiej.